

Ceny stovky nejprodávanějších léků na předpis se snižují. Průměrný doplatek pacientů se nezvýšil ani o průměrnou inflaci

25.4.2024 - | Asociace inovativního farmaceutického průmyslu

Ceny léků na předpis v Česku určuje stát. Definuje, jaká může být jejich maximální výše při vstupu na český trh a omezuje výši obchodní přírážky lékáren. Ve většině případů ještě konkurence na trhu a aktivní léková politika státu a zdravotních pojišťoven vede k dalšímu snižování cen. Náklady na výrobu léků a inflace jdou však opačným směrem.

Mezinárodní poradenská společnost IQVIA proto provedla analýzu, z níž vyplývá, že zvýšení průměrné ceny léku za jedno balení na předpis nedosahuje za poslední čtyři roky ani průměru inflace. U části léčiv ceny naopak klesaly. *„Reálné ceny léků na předpis v lékárnách v České republice za posledních pět let klesaly. To znamená, že růst jejich cen byl výrazně nižší než růst indexu spotřebitelských cen. Zatímco u léků na předpis šlo o složené roční tempo růstu 2,1 procenta, u spotřebitelských cen se jednalo o 8,3 %,“* vysvětluje **Martin Fiala, ředitel IQVIA Consulting CZ&SK.**

Při porovnání průměrné ceny za jedno balení léku na předpis s rokem 2019 dodávali výrobci toto balení v průměru za 264 korun, vloni o 23 korun více. Z dat o průměrné výši inflace za stejné období, která dosahovala 8,2 procenta, vyplývá, že se ceny předpisových léků zvyšovaly jen mírně. Důvodem je hlavně regulace maximální ceny léků, která zvýšené náklady na výrobu (energie, doprava, inflace aj.) dovoluje promítnout do cen jen velmi omezeně. Výmluvné jsou poslední dva roky, kdy cena za jedno balení léku na předpis stoupla meziročně o necelých pět procent, ale inflace rostla rekordním tempem na 15 procent (2022) a na 11 procent (2023). *„Ve veřejném prostoru se objevují nepřesné informace o vývoji cen léků a interpretace, že tyto ceny u nás výrazně rostou. Není tomu tak, což jednoznačně potvrzují data. Potraviny či nealkoholické zboží meziročně rostou průměrně o osm procent, bydlení, energie či paliva o více než deset procent. Léky ani ne o pět procent. Pokud se na vývoj cen léků na předpis podíváme zodpovědně, je zjevné, že léky nejsou komoditou, která neúměrně roste,“* říká **výkonný ředitel České asociace farmaceutických firem (ČAFF) Filip Vrubel.**

Součástí analýzy IQVIA bylo i srovnání růstu cen (za balení) stovky nejprodávanějších léků na předpis v českých lékárnách v roce 2023. Data ukazují, že ceny TOP 100 léčiv (např. léky na srážlivost krve, diabetes či kardiovaskulární onemocnění) za poslední čtyři roky klesaly v průměru o tři procenta ročně, nejvíce mezi roky 2020 až 2021, kdy klesly o čtyři procenta. Je zjevné, že systém stanovování cen léků na předpis u nás a pravidelné revize nedovolují prudký růst, naopak je stlačují dolů. *„Cena léků na předpis v České republice patří k těm nejnižším v Evropské unii. Cena léku se u nás stanoví jako průměr tří nejnižších cen daného léčiva v zemích referenčního koše, lék poté nesmí být výrobcem uveden na český trh za cenu vyšší než maximální. Zdravotní pojišťovny a Státní ústav pro kontrolu léčiv navíc používají i další nástroje, které náklady na tyto přípravky limitují,“* doplňuje **výkonný ředitel Asociace inovativního farmaceutického průmyslu (AIFP) David Kolář.** Nízká cena předpisových léčiv v ČR poté vede k jejich legálním a bohužel i nelegálním vývozům do zahraničí (například do Německa), o nichž každoročně informuje Státní ústav pro kontrolu léčiv.

Doplatky léků nekopírují míru inflace

Pacienti často sledují, jak se vyvíjí výše doplatku, jímž přispívají na úhradu ceny léku. Jak už bylo uvedeno, průměrná inflace od roku 2019 dosahuje 8,2 procenta, ale patientské doplatky se v

přepočtu za balení léku meziročně zvyšovaly jen o 4,2 procenta. I zde tak zvýšení nedosahuje ani průměru inflace. Před čtyřmi lety byl průměrný doplatek za balení 60 korun, loni 71 korun. Kromě mírného zvýšení ceny výrobce, pokud to regulovaná cena ještě dovolila, za vyšším doplatkem stojí nižší příspěvky (úhrady) pojišťoven, které se pravidelně snižují. O to, co pojišťovna přispěje na úhradu léku méně, zaplatí v lékárně pacient více u doplatku. Dopad na pacientovu peněženku je ale minimální, neboť průměrný doplatek za balení stoupl za poslední čtyři roky o jedenáct korun. *„Role doplatku není rozhodující ukazatel trendu ve vývoji cen, protože více než polovina léků na předpis (3581 variant léků) v Česku je pacientům k dispozici bez doplatku. Český zdravotnický systém je s pacienty nesmírně solidární,“* dodává **Filip Vrubel**.

Šetří ale i zdravotní pojišťovny. Díky slevám a bonusům, jež si s výrobcem dohodnou, v některých případech dokážou ušetřit až polovinu částky, kterou by jinak musely vyplatit ze svých rozpočtů jako spoluúčast na úhradu léčiva. Tyto uspořené peníze můžou následně putovat na úhradu zdravotní péče v jiných segmentech zdravotnictví. Náklady na tyto segmenty totiž u nás rostou o desítky miliard ročně, letos to bude přes 500 miliard. Podíl nákladů na léky stagnuje.

Zároveň dochází k postupnému zlepšování dostupnosti moderní léčby. Z poslední celoevropské analýzy EFPIA Patients W.A.I.T. Indicator (2023) vyplynulo, že se dostupnost nových léčiv v České republice postupně zlepšuje na stávající jedenácté místo. Ve sledovaném období let 2018 až 2021 jsme na tom byli v dostupnosti moderních léčiv lépe než ostatní země V4, naopak jsme zaostávali za některými zeměmi západní Evropy, např. Francií, Rakouskem nebo Itálií. *„11. místo na žebříčku dostupnosti nejmodernějších terapií je velmi dobrým výsledkem. Je ale třeba upozornit, že se jedná pouze o výsledek indikativní, protože porovnává jen faktický počet nových léčiv na trhu, ale opomíjí, zda a v jaké fázi jimi mohou být pacienti léčeni. Hovoříme o takzvaných preskripčních a indikačních omezeních, jež se stát od státu výrazně liší,“* doplňuje **David Kolář**.

Hodnota balení léků vydávaných pacientům na recept roste o více než čtyři procenta. V roce 2023 dosahovala hodnoty 44 miliard korun, to je o šest miliard více než před čtyřmi lety. Vyjádřeno množstvím balení předepsaných léčiv u nás je to za loňský rok 154 milionů balení dodaných do ČR. Průměrně počet dodaných balení meziročně stoupá o 2,1 procenta. Tím, jak se zvyšuje počet dodaných balení, rozšiřuje se dostupnost zdravotní péče českých pacientům.

O ČAFF

Česká asociace farmaceutických firem sdružuje hlavní výrobce a dodavatele generických a biosimilárních léků v Česku, včetně domácích výrobců léčiv. Členské firmy ČAFF dodávají asi 3900 druhů léčivých přípravků a uvádějí na český trh 117 milionů balení ročně. Jejich portfolio zahrnuje onkologii, neurologii, diabetologii, dermatologii, kardiologii, gastroenterologii či radiofarmaka. Významně zásobují český trh i antibiotiky, léky proti bolesti či léčivy k terapii zánětů, každoročně dodávají pro české pacienty chřipkové vakcíny.

O AIFP

Asociace inovativního farmaceutického průmyslu (AIFP) sdružuje 35 společností, které dokážou vyvinout a uvést na trh nové, účinnější a bezpečnější léky. AIFP je členem Evropské federace farmaceutických společností a asociací (EFPIA) a intenzivně spolupracuje s Mezinárodní federací farmaceutického průmyslu a asociací (IFPMA) a Americkou asociací inovativních farmaceutických firem (PhRMA). Více informací na www.aifp.cz.

<https://aifp.cz/cs/ceny-stovky-nejprodavanejsich-leku-na-predpis-se-s>